

LÄNSSTYRELSEN
Västerbottens län
Planeringsavd
Handläggare
Byrådirektör
P E Persson

BESLUT

1972-09-11

11.111-1169-71

Markägarna enligt särskild förteckning

Naturreservat för Svansele dammängar, Norsjö kommun
(1 bilaga)

Svansele byamän har väckt frågan om vissa åtgärder för Svansele dammängar. Inom länsstyrelsen har frågan om naturreservatsbildning enligt 7 § naturvårdslagen för området tagits upp till behandling. Yttrande har avgivits av landsantikvaren. Statens naturvårdsverk har tillstyrkt att Svansele dammängar avsätts som naturreservat med syfte att bevara ett ålderdomligt odlingslandskap. Norsjö kommun har tillstyrkt naturreservatsbildning.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen att Svansele dammängar skall avsättas som naturreservat. Området avgränsning framgår av en till ärendet hörande karta.

Skälen härför är att Svansele dammängar är ett bra exempel på en av de tidigare i Norrlands inland vanliga, till våt, över silad eller tidvis överdämd mark, knutna odlingsformerna.

Med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen skall följande föreskrifter gälla. Markägarnas möjligheter att utnyttja området för jakt och fiske samt att bedriva skogsbruk inom de delar av reservatet som är belägna ovanför den gamla dämningssgränsen skall inte påverkas av föreskrifterna.

Föreskrifter angående förfogande över området

Det är förbjudet

att skada fast naturföremål eller ytbildning

att spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form

att anordna varaktigt upplag

att framdraga luftledning

att företaga nybyggnad med undantag av ev nyuppförande av
lador

1972-09-11

11.111-1169-71

att riva, göra åverkan på eller ändra användningssätt för befintliga lador

att utsprida kemiska bekämpningsmedel eller växtnäringsämnen

att tippa massor eller företa utfyllnader.

Föreskrifter gällande allmänheten

Det är förbjudet

att göra åverkan på eller bortskaffa ytbildning såsom berg, sten eller jord

att släppa hund, katt eller andra djur lösa inom området

att anbringa tavla, plakat, affisch, inskrift eller annan störande anordning

att fälla, bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar

att tälta

att göra upp eld

att avsiktligt störa djurlivet

Vidare erinras om gällande förbud

att skräpa ner med plåt, glas, plast, papper, avfall eller annat (23 § naturvårdslagen)

att olovligen döda, jaga, fånga eller skada djur, bortföra ägg eller bo (1 och 2 §§ jaktstadgan)

Vård

Svanselse dammängar skall vårdas på såvitt möjligt gammalt sätt med årliga överdämningar, slätter på delar av området och i övrigt bortröjning av buskar. Ladorna inom området skall bevaras eftersom de är ett viktigt inslag i odlingslandskapet. Skötseln av området skall ske i enlighet med särskilt upprättad skötselplan, som skall fastställas av länsstyrelsen.

Förvaltning

Naturreservatet skall förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med lantbruksnämnden och markägarna.

Avgränsning för naturreservatet

Svansele dammångar

LÄNSSTYRELSEN

Västerbottens län
Naturvårdsenheten
Byrådirektör
J Backman

BESLUT

1988-06-10

11.114-2555-87

Rek + mb

Mark- och sakägare
enligt sändlista

Fastställande av skötselplaner för naturreservatet Svansele
dammängar i Norsjö kommun och naturreservatet Hummelholm i
Nordmalings kommun
(3 bilagor).

Länsstyrelsen har upprättat skötselplaner för rubricerade natur-
reservat.

Norsjö och Nordmalings kommuner samt statens naturvårdsverk har
hörts på föreskrivet sätt.

Länsstyrelsen fastställer med stöd av 9 § naturvårdsförordningen
(1976:484) bilagda skötselplaner för naturreservatet Svansele
dammängar och naturreservatet Hummelholm. Från fastställelse
undantas dock respektive finansieringsplan.

Detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Per Erik Persson

Jens Backman

Bilagor
Skötselplaner
Hur man överklagar

Kopia till
Skogsvårdsstyrelsen
Statens naturvårdsverk
Norsjö kommun
Nordmalings kommun
handlingarna
dossien Svansele dammängar
dossien Hummelholms NR
NE
JB

go

Postadress
901 86 UMEÅ

Gatuadress
Storgatan 71 B

Postgiro
3 51 94 - 0

Telefon
Växel 090 - 10 70 00
Direktval 090 - 10 7 ____

Telefax
Adm.enheten 13 62 70
Försvarenheten 13 15 77

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET SVANSELE DAMMÄNGAR I NORSJÖ KOMMUN

Foto Mats Nilson

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

Innehållsförteckning

- 1. Syfte med säkerställande och skötsel**
- 2. Beskrivning av reservatet**
 - 2.1 Administrativa data
 - 2.2 Allmän beskrivning av området
 - 2.3 Natura 2000
- 3. Skötsel av naturtyper**
 - 3.1 Restaurering
 - 3.2 Slåtter
 - 3.2.1 Ängar vid Kortudden
 - 3.2.2 Övriga ängar
 - 3.3 Ladulandskap
 - 3.4 Damm
 - 3.5 Skogsmark
- 4. Friluftsliv**
 - 4.1 Anläggningar och information för friluftslivet
- 5. Övriga anläggningar**
- 6. Nyttjanderätter**
- 7. Utmärkning av gränser**
- 8. Sammanställning av åtgärder**
- 9. Tillsyn och uppföljning**

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Det primära syftet med säkerställandet och skötseln av naturreservatet är att vårda dammängarna på så vitt möjligt gammalt sätt. Det innefattar årliga överdämningar och slåtter på delar av området. Svansele dammängar är ett bra exempel på en bruksform som var vanlig i Norrlands inland och som är knuten till våt, översilad eller tidvis överdämd mark. Ladorna ska bevaras eftersom de utgör ett viktigt inslag i landskapet.

2. Beskrivning av objektet

2.1 Administrativa data

Namn	Svansele dammängar
Skydd	Naturreservat – 2402022
Kommun	Norsjö
Läge	2,5 km norr om Svansele by, kartblad 23J 3h, naturgeografisk region 33h, koordinat 7218000/1689000
Ägarkategori	Privat
Fastigheter	Ett stort antal
Totalareal	97 ha
Skyddad produktiv skog	0 ha
Skogsmark	29 ha
Impediment	6 ha

Indelning i naturtyper enligt KNAS(Kontinuerlig naturtypskartering)

Tallskog	6,8 hektar
Barrblandskog	4,9 hektar
Sötvatten	10,3 hektar
Hävdad våtmark	55,5 hektar

Förvaltare	Länsstyrelsen
------------	---------------

2.2 Allmän beskrivning av reservatet

Naturreservatet Svansele dammängar ligger inom Petikåns dalgång, 2 km norr om Svansele by i Norsjö kommun. Petikån är ett av Skellefteälvens större biflöden och inom denna del är ån kraftigt meandrande har skurit sig ned genom sedimenten samt bildat vackra nipor. Ängerna är av typen enkel dammäng och anlades omkring år 1830. Svansele dammängar skyddas som naturreservat sedan 1972. Området är mycket representativt för en bruksform som var vanlig i norra Sverige och som är knuten till våt, tidsvis överdämd mark. Dammängen är numer unikt i sitt slag och dess skyddsvärde är högt ur såväl biologisk som kulturhistorisk synpunkt.

Historik

Den första dammen i Petikån stod klar år 1825 strax nedströms myrängarna. Längs dalgången anlades senare flera dammar i syfte att förbättra och trygga foderförsörjningen. Våtslåttern var betydelsefull och omfattande. På ängarna producerades husdjurens vinterfoder.

Skiftesindelningen på ängerna, med många olika ägare säger också något om vilken betydelse ängsmarken hade för boende i trakten. Ängarna som omger Petikån slogs årligen med lie och skördat hö fick torka på hässjor, för att sedan ladas och förvaras i de många ängsladorna.

Längs Petikån började man också flotta tidigt. Inom reservatet finns ännu tydliga spår från flottningsepoken i form av vågbrytare, stenkistor och bomfästen. Under en period fanns även en såg vid Svansledammen.

Figur 1. Översiktskarta för naturreservatet Svanselse dammängar.

Dämningen utfördes av markägarna för att få bästa möjliga skördeutbyte och innebar att man lät marken översvämma periodvis. Regleringen skedde med hjälp av dammen i ängets nedströmsända och enligt principen:

- På hösten sattes dammen igen så att hela ängstod stod under vatten över vintern.
- I samband med islossning och vårflood tappades vattnet ur dammen partiellt för att sedan omedelbart efter vårflood sätts igen så att ängstod åter blev överdämt.
- Efter försiktig tappning av vattnet under juni (ca 1 vecka före midsommar) fick dammen stå helt öppen till kommande höst.
- Ängarna slogs med lie på traditionell slåttertid som är från mitten av augusti och ca en månad framåt.
- Höet bärgades och förvarades i lador.

De bästa delarna av på Svanselseängstod brukades av markägarna för produktion av djurfoder fram till slutet av 60-talet då de regelbundna vinterdämningarna upphörde. Redan då hade slåttern sedan länge legat nere på större delen av ängstod och det var bara de bästa bitarna som ännu hävdades.

Vegetation

Dammängstod omges av hedartad tasslog i olika successionsfaser, på ett underlag av sandiga och grovmoiga älv sediment. Vegetationen ute på den forna slåttermarken domineras av gräs och starrarter, fördelade efter framför allt fuktighetsförhållandena. Man noterar bälten och

bestånd av de viktiga slätterväxterna grenrör, och vasstarr samt fläckvis på blötare ställen dyfråken. Den senare gav ett ypperligt foder och gynnades på starrens bekostnad där hävden medförde blötare förhållanden. På vissa håll dominerar norrlandsstarr och flaskstarr och i kantområden fäcksvis, på sandigt underlag, trådtåg. Trådtågen var en uppskattad slätterväxt som gynnades av att videslyet hölls undan av lien.

Älgört, kråklöver, åkerbär, stagg och många andra arter noteras i marginalområdenas talrika växtsamhällen samt här och var Västerbottens landskapsblomma, Kung Karls spira.

Ladorna

På ängset finns två typer av lador; ladubyggnader stående på fast mark sluttande ned mot ängset och lador på våt mark med undertimring direkt mot marken ute på ängset. Den äldsta ladan på dammängen är från 1820-talet, men det stora flertalet är från sekelskiftet. Byggnaderna har huvudsakligen bräd- eller spåntak, men även tak av plåt förekommer och i något enstaka fall nävertak.

Naturreseptatet bildas

I samband med reseptatets tillkomst i mitten av 70-talet återinfördes dämningssystemet. Stora delar av den då förbuskade och delvis igenvuxna ängsmarken skulle restaureras. Under åren har olika metoder provats ut i syfte att återställa ängset, bland annat försök med att restaurera ängsmarken med slaghack. Inte alla ansträngningar var helt lyckade. Dämningen återupptogs enligt gamla principer, men resultatet från denna tid visar att regelrätta dämningar inte kan ersätta slätter. Möjligtvis kan det hålla vedartad vegetation borta i de djupaste partierna.

Lieslättern återupptogs på en mindre yta (ca 1-2 hektar) intill Kortudden. Denna yta slogs sedan på traditionellt sätt under en längre tid, inledningsvis av Skogsvårdsstyrelsen och senare av intresserade markägare. Lieslättern upphörde under mitten av 1990-talet.

Ett stort antal lador flyttades till ängset från omgivande marker sedan reseptatet bildats. Syftet var att återskapa bilden av hur området en gång sett ut när det brukades aktivt för foderproduktion.

Svansele dammängar idag

Sedan en tid tillbaka däms ängset endast i liten skala. Ett stort antal byggnader är hårt åtgångna, framförallt de som är belägna närmast Petikån. Flertalet behöver omfattande restaurering och undertimring för att klara framtida dämning och den påfrestning som det innebär. En längre tid med otillräcklig dämning har inneburit att vide och högväxande starrarter etablerat sig på ängsmarken. Sannolikt har vissa mossor ökat i mängd på bekostnad av slätterväxterna. Särskilt påtaglig är förbuskningen inom marginalområdena samt i de delar som legat mer eller mindre torrlagda under år med otillräcklig dämning och utebliven slätter. Dammen har underhållits löpande och är i fullt fungerande skick. Idag finns ett 40-tal lador kvar som står spridda över hela ängset. De är belägna intill åfåran och flertalet har höga undertimringar.

Restaurering

För att områdets natur- och kulturvärden ska bevaras är såväl dämning och långsiktig slätter nödvändig. För att kunna genomföra detta krävs omfattande restaureringar.

Ängsmarksrestaureringen inleddes sommaren 2005 genom att 12 hektar ängsmark frästes fri från viden. Under 2006 påbörjades arbetet med att restaurera ett antal prioriterade lador belägna mellan dammen och Kortudden. I och med åtgärden ska dämningssystemet kunna återskapas till en nivå som kan anses vara godtagbar.

Dammängar uppströms Svansele är ett mycket representativt och lättillgängligt objekt av typen enkel dammäng. Området med ladulandskap är också estetiskt tilltalande där ängsladorna är ett viktigt inslag och ger området en unik karaktär. Reseptatet ligger väl synligt från väg 846 ca 2 km norr om Svansele by och lockar årligen ett stort antal besökare.

2.3 Natura 2000

Naturresevatet Svasele dammängar ingår i nätverket Natura 2000 (Natura 2000-id SE0810073), den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden. Naturtypen som har registrerats för Svasele dammängar är Nordliga boreala alluviala ängar (6450). De åtgärder som beskrivs i skötselplanen och som senare kommer att genomföras tar även hänsyn till bevarandet av de naturvärden som finns utpekade för Natura 2000. Det finns en särskilt upprättad bevarandeplan för resevatet som mer utförligt beskriver utpekade naturtyper, uppföljning och mål.

3. Skötsel av naturtyper

Nedan indelas resevatet i skötselområden utifrån gemensamma drag vad gäller naturtyp, utvecklingshistorik samt form av skötsel.

3.1 Restaurering

Innefattar åtgärder som bidrar till att större delen av ängt återfår sin forna struktur. Restaureringsfasen beräknas pågå mellan åren 2005- 2010 och omfatta främst ängsmarken och ladubyggnaderna.

Åtgärder

Ängsmark

- Restaurering av ängsmark med maskinella metoder inom skötselområde B (se bilaga 2). Högst prioritet har ängsmark belägen mellan dammen och Kortudden. Under 2005 markfrästes 12 hektar av totalt ca 60 hektar ängsmark. Beroende på resultatet från denna åtgärd och yttre faktorer som t.ex. markslag, vattenförhållanden och restaureringsbehov kan övrig ängsmark komma att restaureras etappvis eller över större områden. Restaurerade ytor ska skötas genom efterföljande slåtter med klippande eller skärande redskap för att förhindra tillväxt av vide. Åtgärden ska dokumenteras och utvärderas då det inte finns någon utarbetad och väl fungerande metod för restaurering av denna typ av våtslåttermarker.
- Manuell slåtter återupptas på traditionell lieslåtteryta intill Kortudden (ca 2 hektar).

Lador

- Ladubyggnader restaureras. Under 2006 påbörjade Länsstyrelsen restaureringen av ängslador i de mest utsatta lägena intill Petikåns fåra. Byggnader mellan dammen och i nivå upp till Kortudden prioriteras i ett första skede (ca 8 stycken).
- Analysera ladornas känslighet för isrörelse efter återupptagen dämningssregim.
- Ta fram en långsiktig utvecklingsplan för resevatets lador. Planen ska innefatta prioriteringar med syfte att bevara ängens unika karaktär över tiden.

Dämning

- Dämning återupptas till en godtagbar nivå. Dämningssnivå ska bestämmas och vara en kompromiss mellan traditionell nivå, i nutid biologiskt relevant nivå och en nivå som optimerar ladornas bevarande.

Bild 1. Vy över reservatet strax uppströms dammen. I marginalområdena växer en bård av vide. Området mellan dammen och Kortudden har högsta prioritet vid restaurering. (foto Anna Wenngren)

Bild 2. Delar av slättermarken på Petikåns västra sida restaurerades 2005 genom att uppväxande sly och vide frästes bort. Året därpå spirar grönskan. (foto Anna Wenngren)

Bild 3. Ladorna ska i möjligaste mån bevaras och restaureringen ska ske på ett kulturhistoriskt riktigt sätt. (foto Tomas Staafjord)

3.2 Slätter

Under denna rubrik beskrivs uppföljningsbara mål och åtgärder för att skapa en långsiktig skötsel av ängset.

3.2.1. Ängarna vid Kortudden (Område A)

Innefattar ängsmark belägen närmast Kortudden. Slätter på traditionellt sätt med lie är den kulturhistoriskt bästa skötselmetoden och området bör i första hand skötas på detta sätt.

Kvalitetsmål

- Minst 2 hektar ängsmark ska slå med manuella metoder och vara välhävdd senast år 2010.
- Minst 0,5 hektar av ängsmarken ska slå med lie.
- Minst fem karaktäristiska kärlväxtarter för hävdad våtmark ska kunna återfinnas i provytorna.
- Lieslåtterytan ska utgöra ett pedagogiskt exempel på biologiska och kulturhistoriska värden.

Åtgärder

- Slåtterytan intill Kortudden (skötselområde A) ska slå årligen, varav minst 0,5 hektar med lie. Stubbhöjden ska vara relativt hög, ca 12-15 cm. Tidpunkten för slått bör vara den traditionella för området, i början av augusti och helst vid torrt väder. Ett par hässjor av gammaldags typ ska årligen sättas upp i samband med slått. Hässjorna plockas ned och virket staplas på uppläggningsplats (luftigt). Ladan på Kortudden ska underhållas och bör årligen fyllas med hö som slagits intill udden. I första hand bör

man finna avsättning för hö. Alternativt kan höet brännas inom reservatet, dock inte på slåtterytan. Hö får inte heller lämnas kvar på denna yta. Området ska i första hand skötas med miljöstöd.

- Slåtterytan ska positionsbestämmas och märkas ut med fasta markörer i terrängen.
- Provytor ska tas fram inom skötselområdet (enligt principer beskrivna i Elveland 2006). Ytorna markeras i terrängen och följs kontinuerligt (minst vart 3:e år). Resultatet från studierna kan innebära att skötselmetoderna modifieras.
- Anläggningen på Kortudden ska iordningställas för manuell slåtter med väl fungerande slipsten, hässjor etc. och höladan vid udden ska underhållas och vid behov repareras.

Bild 4. Slåtterdag på Svansele dammängar augusti 2006. Svansele allaktivitetsförening slog traditionsenligt ängsytan intill Kortudden. (foto Anna Wenngren)

3.2.2. Övrig ängsmark (Område B)

Innefattar högproduktiva fuktängar intill Petikåns fåra som huvudsakligen är belägna under högsta dämningnivå. Området ska efter restaurering slås och skördas med moderna metoder.

Kvalitetsmål

- Arealen välhävddad ängsmark ska vara minst 55 hektar senast år 2010.
- Krontäckning av träd och buskar ska inte förekomma inom skötselområdet.
- Minst 50 % av arealen ska överdämmas årligen.
- Minst fem karaktäristiska kärlväxtarter för hävdade våtmarker ska kunna hittas i provytorna.
- Skördat hö ska inte finnas kvar inom skötselområdet.

Åtgärder

- Ängsmarken ska efter restaurering skötas genom årlig dämning och kontinuerlig slåtter. Maskinell slåtter (ca 10-15 cm stubbhöjd) ska ske vid en sådan vattennivå att växterna och deras rotsystem inte tar skada. Skördat hö ska samlas ihop i samband med slåttern. I första hand bör skördat hö avsättas eller alternativt brännas på ett par iordningställda platser inom reservatet, dock inte på ängsmarken. Området ska i första hand skötas med miljöstöd.
- Restaurerad ängsmark ska dokumenteras och följas upp kontinuerligt och långsiktigt enligt särskild plan. Områdets växtsamhällen ska följas i positionsbestämda provytor på ängset. Resultatet från studierna kan innebära att skötselmetoderna kan komma att modifieras.
- Ängsmark belägen i reservatets övre och i perifera delar kan med fördel lämnas till att få utvecklas fritt och utgöra pedagogiskt exempel som visar på vad som sker när naturen får ha sin gång och själv styra vegetationsdynamiken.

3.3 Lador

Dammängets lador ska bevaras då de utgör ett viktigt inslag i landskapet och ger en bild av hur området en gång brukats.

Kvalitetsmål

- Reservatet ska långsiktigt ha kvar sin karaktär som dammäng med ladulandskap.
- Ängsladorna ska vara placerade så att de ger en bild av hur ängset nyttjats.
- Ladorna ska restaureras på ett kulturhistoriskt sätt.

Åtgärder

- Ta fram en fördjupad utvecklingsplan för ängset lador med prioriteringar och kostnadsberäkningar.
- Åtgärda lador enligt ovan angiven plan. Restaureringen ska ske på ett kulturhistoriskt riktigt sätt. Då flertalet byggnader är i behov av omfattande restaureringar kan antalet lador kan komma att minska i antal. Byggnaderna ska även i framtiden stå fördelade över hela ängset. Högst prioritet har lador som står i för besökare gynnsamma lägen.

3.4 Damm och dämning

En väl fungerande damm är en förutsättning för att området ska kunna skötas enligt gammalt mönster.

Kvalitetsmål

- Dammängset ska däckas årligen.
- Dämningsregimen ska vara i fullt fungerande skick.
- Däckningsregimen och däckningsrutin ska i möjligaste mån överensstämma med den sedvanliga.

Åtgärder

- Änget ska årligen däckas till en jämn och godtagbar nivå. Däckningsnivån ska vara en kompromiss mellan traditionell nivå, i nutid biologiskt relevant nivå och en nivå som optimerar ladornas bevarande.
- Däckens konstruktion ska ses över årligen. Anläggningen ska underhållas löpande och ska vid behov restaureras. Däcken ägs av Svasele byamän men naturvårdsförvaltaren ansvarar för den skötsel och det underhåll som behövs för att utföra däckningen.
- Säkra den framtida tillsynen vid däckning och skötsel av däcken.

3.5 Skogsmark

Innefattar all skog inom reservatet. Marken utgörs huvudsakligen av tallhed och hävdas som skogsmark med särskild hänsyn enligt skogsvårdslagens 30§ (1998:1538). För skogsmarken bör gälla:

- Kalavverkningar bör inte ske på skogsmark inom en zon 20 meter från ängens yttre kant.
- Skogsmarken intill väg 846 bör röjas/gallras vid behov för en bibehållen god sikt mot dammängen från vägen.

4. Friluftsliv

Naturreservatet Svasele dammängar är unikt i sitt slag med både kulturhistoriska och biologiska värden. Området är ett uppskattat besöksmål som genom åren lockat många besökare. Längs Petikån och inom ett par mils avstånd från Svasele finns två helt olika, men för Norrland mycket viktiga former för övervattning av slåttermarker; kulturresevatet Rörträsk silängar och naturreservatet Svasele dammängar. Det stärker området betydelse som besöksmål.

Dammängen ligger mycket strategiskt till, nära väg 846 och skymtas direkt från vägen ca 1 km ovan däcken. Genom satsningar på biologisk skötsel, information och tillgänglighet förväntas antalet besökare i reservatet att öka. I Svasele finns sedan länge ett stort engagemang för dammängen, vilket är mycket betydelsefullt för områdets framtida utveckling.

4.1 Anläggningar och information för friluftslivet

Reservatet är skyltat med vägvisare från väg 846. Entrén ligger vid däcken och intill finns en större parkeringsyta, en dammkoja samt skyltställ med informationsskyltar i A2 format. Skyltar i A3 format finns på ett antal platser i reservatet. Rastplatsen på Kortudden är utrustad med ett flertal bord och bänkar, en grillplats samt en torrtoalett. På udden finns utrustning för slåtter, en äldre slipsten och hässjevirke.

Kvalitetsmål

- Reservatet ska ha en tydlig entré.
- Information om reservatet ska vara god och även finnas på engelska.
- Det ska finnas rast- och informationsplatser i för besökare gynnsamma lägen.
- Rast- och informationsplatser ska vara väl skötta och underhållna.
- Anläggningen vid Kortudden ska vara iordningställd för traditionell lieslåtter.

Åtgärder

- En ny observations- och informationsplats ska anläggas på reservatet västra sida intill väg 846 (bilaga 3). Informationsplatsen utformas med skyltställ, reservatsskyltar enkla bänkar och bord. Rastplatsen bör vara handikappsanpassad och en skådarplats kan komma att iordningställas med vy över ängset. Intill observationsplatsen ska en enklare parkeringsplats iordningställas. Parkeringsplatsen ska vara dimensionerad så att den kan emot en buss. Vägvisare ska sättas upp från allmän väg (väg 846) mot informationsplatsen.
- Nya skyltställ och reservatsskyltar i minst A1 format ska tas fram och placeras intill dammen, vid rastplatsen på Kortudden samt vid den planerade observationsplatsen. Skyltar som tillförs reservatet bör ha liknande layout som de skyltar som finns vid Rörträsk silängar.
- Ta fram en ny folder för reservatet.
- Ta fram och sätta upp hänvisningsskyltar (i trä) mot rastplatser och besöksmål i reservatet.
- Rastplatsen på Kortudden och planerad rastplats intill väg 846 ska skötas och underhållas. Vid behov ska anläggningarna restaureras.

5. Övriga anläggningar

Intill dammen finns en dammkoja som står öppen för allmänheten och nedströms, strax utanför reservatet, finns en enkel rastplats och en torrtoalett. För skötsel och underhåll av dammkojan samt intilliggande rastplats ansvarar Svanssele byamän. Längs reservatets östra sida leder en skogsbilväg av lägre kvalitet mot Kortudden. Vägen sköts och underhålls av markägarna.

6. Nyttjanderätter

Rätten till jakt och fiske inom reservatet tillfaller Svanssele by. Jakt är tillåten enligt gällande jaktlagstiftning.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov. Reservatets gränser behöver röjas och målas inom fem år.

8. Sammanställning av åtgärder

Åtgärd	Tidpunkt
Restaureringsfas	2005-2010
Återupptagen manuell slåtter 2 ha - skötselområde A	2006
Iordningställa redskap för slåtter	2007-2008
Restaurera skötselområde B enligt prioritering i bilaga 2, efterföljande årlig maskinell skötsel och dokumentation.	2006-2010
Undertimra lador närmast Petikåns fåra (8 st)	2006-2007
Ta fram handlingsplan för ängets lador	2006-2008
Avväga dämningarnivå	2006-2008
Analysera ladornas känslighet för isrörelse	Ca 2008
Tillgänglighet	
Utrusta rastplatsen på Kortudden med fler bänkar och bord.	2006
Skötsel och underhåll av anläggningen.	årligen
Hänvisningsskyltar (i trä) mot besöksmål	2007-2010
Ny informationsplats	2007-2010
Nya reservatsskyltar i minst A1 format, skyltställ, informationsmaterial mm.	2007-2010
Ny reservatsfolder	2007-2010
Måla reservatets gränser	2008-2013
Långsiktig skötsel av dammängen	
Årlig manuell slåtter inom skötselområde A	Årligen
Årlig dämning enligt avvägd nivå	Årligen senast 2010
Maskinell slåtter av skötselområde B (B0, B1, B2 samt ev. B3)	Årligen senast 2010
Dämning, årlig tillsyn, skötsel och underhåll av damm	Årligen
Fortsatt restaurering av lador enligt handlingsplan	2008-2020

9. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och rapporteras.

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras. En nationell metod för uppföljning av reservat och Natura 2000 har tagits fram. Denna ska användas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

Lena Lundevaller

Anna Wenngren

Bilagor

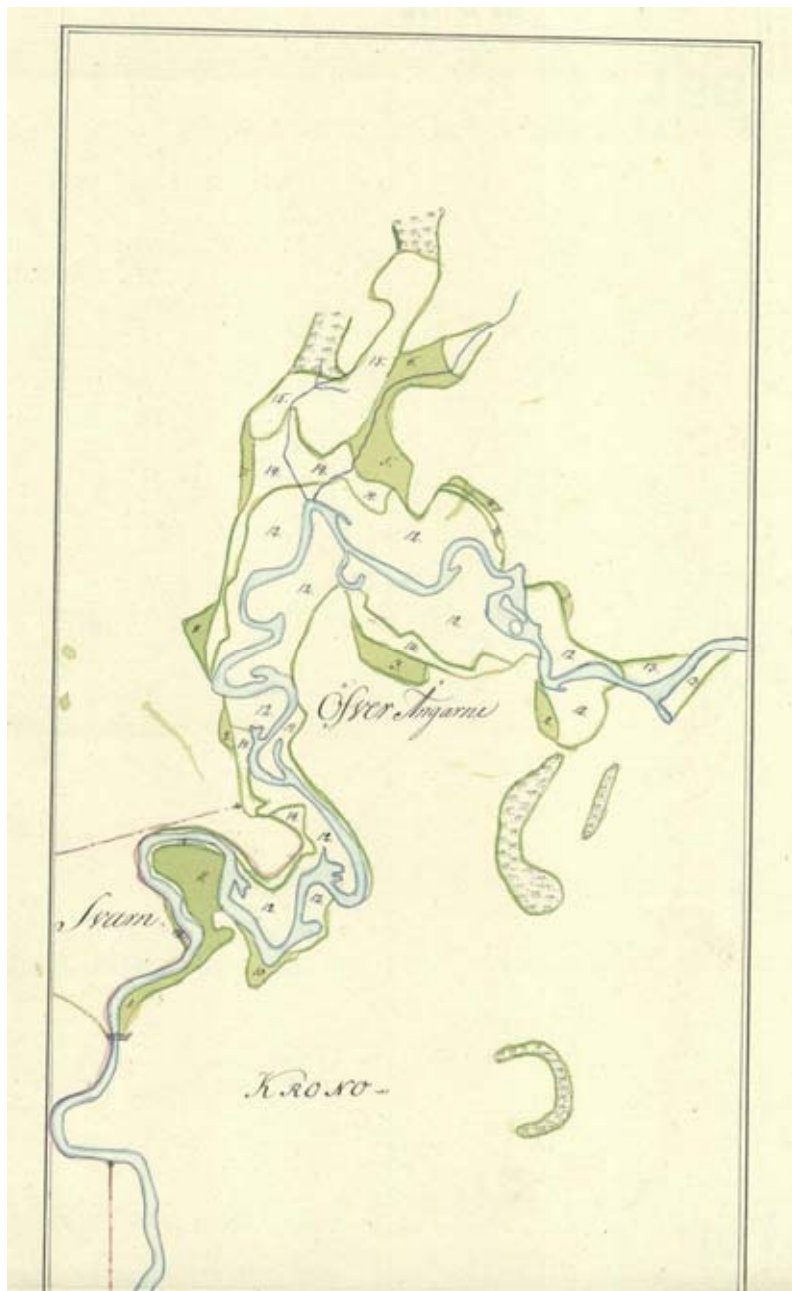
1. Historisk karta från år 1821.
2. Restaurering/skötselområden
3. Anläggningar och information för friluftslivet

Referenser

Jan Elveland, 2006. Synpunkter på restaurering och framtida skötsel av naturreservatet Svansele dammängar.

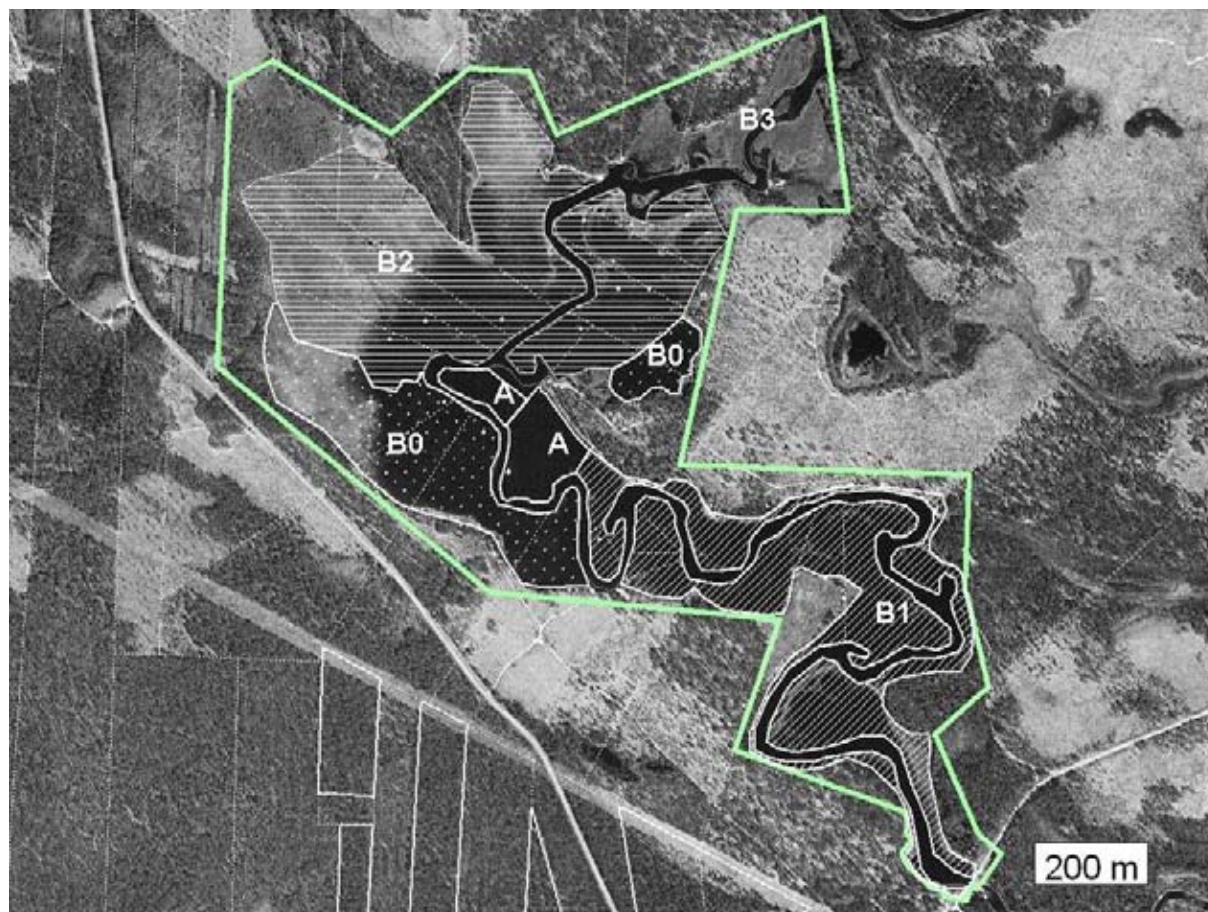
Skellefteå museum, 2004. Åtgärdsprogram för lador inom Svansele dammängar.

HISTORISK KARTA ÖVER DAMMÄNGET

Karta över Svanselse dammängar från skattdagningen år 1821.
Ängsmarken är markerad och dammen ses i kartans nedre del.

RESTAURERING - SKÖTSEL

Karta som visar skötselområden A och B. Större delen av ängsmarken ska restaureras och vidare skötas genom långsiktig slåtter.

Skötselområden	Skötsel
A	Manuell slåtter ca 2 ha
B 0	Maskinellt restaurerad ängsmark 2005/ maskinell slåtter ca 10 ha
B 1	Ängsmark som ska restaureras prioritet 1/ maskinell slåtter ca 15 ha
B 2	Ängsmark som ska restaureras prioritet 2./ maskinell slåtter ca 25 ha
B 3	Ängsmark med prioritet 3 restaureras alt. lämnas till att få utvecklas fritt ca 5 ha

Tillhör reservatsbeslut dnr: 11.111-1169-71

